

Ennek a számnak az ára 30 fillér.

Negyvenhetedik évfolyam.

9. szám.

Debrecen, 1927 február 26.

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

SZERKESZTIK: DR. KUN BÉLA ÉS DR. RÉVÉSZ IMRE.

Megjelenik minden szombaton.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
DEBRECEN, KOLLÉGIUM.

Előfizetési ár félévre hét pengő.

A haladás útján.

Nem éppen újkeletű a panasz, hogy sokkal inkább szeretünk az utóbbi időkben anyagi, mint szellemi kérdésekkel foglalkozni. Ez a formulázás ugyan aligha szerencsés, mert a szellemiek előbbreviteléhez sem lehet az anyagiakat nélkülözni. Talán helyesebben azt lehetne mondani, hogy inkább foglalkozunk az egyesek, mint az összesség és az intézmények érdekével. Nem szemrehányás akar ez lenni, csak egyszerű ténymegállapítás, hogy sokszor többször esik szó a lelkészek, tanárok, tanítók fizetésének és egyéb illetményeinek honnan és milyen mértékkel fedezéséről, mint egyházi életünk mélyebbé tételéről s iskoláink színvonalának emeléséről.

Nagyon ideje pedig, hogy szellemi szükségleteinkről gondoskodjunk. Nagyon sok pótolni való van. Nem régiben még a kálvinisták testületének csúfolták a Magyar Tudományos Akadémiát, most pedig kiszorulóban van onnan a mi felekezetünk, holott a római katolikusoknak van külön Szent István akadémiajuk is. A nagy irodalmi társaságoknak, a Kisfaludyról és a Petőfiről nevezetteknek egyaránt, reformátusok álltak az élén. Ma már ez is oda van. Magyar protestáns irodalmi társaságunk — azt hiszem: elsősorban anyagi okokból — csak nehezen tudja a Szemlét is kiadni s valljuk meg, azt sem olyannak, amilyennek szeretnénk látni. Láttuk a kísérletet egy magas színvonalú tudományos theologiai szemle kiadására. Bizonyára anyagi okok miatt ez is akadályokkal találta magát szemben. Ha aztán az egyházkerületek egyike a maga módja szerint támogatni akarja: mindjárt ott ellene a támadás. Egyházi lapjaink számban szépen gyarapodnak, de erőben nem. Az egyes gyülekezeti lapok még úgy-ahogy kielégítik a helyi szükségleteket, de azok is folytonos nehézségekkel küzdve. A nagyobb lapjaink pedig előbb-utóbb elvérzenek a növekvő költségek és csökkenő bevételek aránytalanságán. Étekintetben, azt hiszem, nem kivétel még a legügyesebben adminisztrált sem, a többi kerületi lapok pedig alighanem gyors tempóban halad-

nak a sír felé. Azt sem tartom egészen természetesnek, hogy a mi egyházkerületünk lapjának fenntartását egy világi ember vállalta magára. S nem memém tőle megkérdezni, hogy meddig bírja még.

Ezekkel a kérdésekkel nagyon kellene nekünk foglalkozni. Azzal is, hogy a nemzet kulturális gazdaságában tért veszítünk. de azzal is, hogy a magunk kulturális intézményei miért hanyatlanak. Az előbbit nem lehet azzal a kényelmes és mostanában mindenre alkalmazott tétellel intézni el, hogy a mai idők nekünk nem kedveznek. Hát ha nehezebben tudunk boldogulni, mint eddig, akkor annál nagyobb szükségünk van arra, hogy erőnket megfeszítsük. Az utóbbi pedig már mindenestre a magunk gyöngeségének a bizonyosága. Mert akár az, hogy nincs elég fizető tag, vagy előfizető, akár az, hogy nincs elég önkéntes munkatárs, annak a bizonyosága, hogy a sajtónak, irodalomnak, tudománynak nem tulajdonítunk akkora jelentőséget, mint amekkorát a reformátorok követőitől elvárni kellene.

Ezekkel a ténymegállapításokkal azonban nem sokra megyünk. Ezeket körülbelül mindenki tudja. Munkálkodó légy s nem panaszkodó. Nem elég látni a betegséget, gyógyítani is kellene tudni. Hát igenis, a gyógyításnak kellene utána látni. Én azt hiszem, nem volna az lehetetlen, csak hozzá kellene fogni.

Mindenekelőtt arra van szükség, hogy a szétforgácsolt erőket egyesítsük. Akkor, amikor mindegyik egyházkerületünket alaposan megnyírta Trianon s némelyike alig erősebb egy régi egyházmegyénél, amikor az egész magyar reformátusság száma nem sokkal haladja meg a régi tiszántúli egyházkerület népességének Trianon előtti számát, sokszoros okunk van minden erőnket egyesíteni.

Erre a célra az irodalom és tudományosság szempontjából rendelkezésre állhatna a Magyar Protestáns Irodalmi Társaság, amely, mióta ágostai hitvallású testvéreink irodalmi életének központjává a Luther-társaság lett, már úgylis majdnem egészében református.

Ennek megvan a megfelelő szervezete, gazdag a szellemi erőiben már is és e tekintetben továbbra is jó erők felszívására képes. Vagyona azonban nincs. Pedig, ha valamiből, ebből tudnók megcsinálni a magunk külön tudományos akadémiáját. Viszont, ha meg lesz az akadémiánk, szükségképp fejlődik a könnyebb, ismeretterjesztő irodalmunk is, amelyet ez a központi szervezet irányíthat is, támogathat is. A feladat tehát az, hogy megtaláljuk a Protestáns Irodalmi Társaság anyagi felvirágoztatásának útját.

A világot sem akarom kisebbiteni annak a munkának az értékét, amelyet az Irodalmi Társaság lelkes barátai teljesítenek azzal, hogy egyes vidéki városokban megjelenve, ott a társaság számára gyűjtenek. Ez — bocsánat a szóért — alig több, mint alamizsna-gyűjtés. Nem krajcárookra van itt szükség, hanem ezresekre. Meg kell mozdulni az egész magyar református társadalomnak, egyeseknek és intézményeknek. Jönniök kell a patrónusoknak a millióikkal és az özvegy asszonyoknak a fillérjeikkel. Azonkívül pedig jönni kell az egyház legfőbb szerveinek is, merész és komoly elhatározásokkal, talán, ha kell, a kellemetlen adókivetéssel is, de mindenesetre a munka egyértelmű támogatásával, az egyházak és iskolák irodalmi szükségletének első sorban ezen intézménytől beszerzésére vonatkozó rendeléssel.

Lehet, hogy mindez kemény ellenzésre fog találni. S talán nemcsak a mince-táborban. De valami módon rá kell térnünk a haladás útjára. Mert különben egészen lecsúszunk.

Világi.

Iskola

Kerekes Ferenc pedagógiai levelei.

(Folytatás.)

Ötödik levél.

Kelte 1817. június 5-én. Kijelenti előre, hogy itt magáról akar beszélni. Jobb lett volna talán a privát dolgokat eddig is külön írni. Egészsége most már helyre állt, *hangulata is kiderült, mert jó hírek jönnek Debrecenből.* De viszont aggódik, hogy István öccse el nem mehet a tanügyreformáló gyűlésre, mert egy híradás szerint rheumatismusban fekszik az Ispotályban. No de így Dobrosi professor is hozzáköltözött, Szentgyörgyi doktor is ott lehet nála „a betegség ügye” alatt. Így jól megtárgyalhatnak mindent. „Engem B. ur nagyon szívesen tisztel és köszönt, pedig gondolom, ha tudná, hogy mit csinállok, nem igen szívesen köszöntene.”

Most már a professzoroknak a deputatióban részvételére adott javaslatát nem helyesli. Mászt gondoljanak ki. Engeszteljék az urakat, ne veszedjenek a papokkal.

Most három árkust küld, 5 nap alatt a felső tanulmányokról szóló is kész lesz, aztán jön a professorok és tanulók törvényeinek megtárgyalása s így reméli, hogy két héttel a gyűlés előtt minden ott lesz.

Aláírás itt *egyáltalán nincs.*

Az itt emített B. is csak Budai Ézsiasra vonatkozhatik. Újabb kutatásaim csak még szemléletesebben állították elő az azt a tényt, hogyha valami történt a tanügyi szervezet terén Budai professori hivatalba lépte óta, az szinte kivétel nélkül a Budai munkája volt. Ha tehát valaki lényegében akarta megbántani Budai alkotását, az Budaival került összeütközésbe. Ha nem tekintjük erős humán szellemét, ez a többé-kevésbé mindenkihez hozta Budait az inkább realista Kerekessel.

Az, hogy magádo gokat külön levélben akar írni Kerekes, mutatja, hogy tisztában van műve neveléstörténeti jelentőségével s szolgálni is akar e szempontnak. Pedagógiai írói tudatosságának jellemző bizonyítéka.

Hogy aláírás egy külön levél alól teljesen el is maradhat, az azt látszik bizonyítani, hogy eleve összegyűjtésre egybekötendő irodalmi műnek szanta írásait.

Hatodik levél.

Kelt Freybergben, 1817. július 13-án

Megint csak magánjellegű, és általános fejtegetésekkel kezd. Panaszodik a *válasz* soká késése miatt. „Tegnap vettem ezt az örömmel teljes levelét, és egész délig is nehezen tudtam kijózanodni, részeg voltam az öröm miatt és százszor is eifakadtam sírva, mikor a Kend kedves levelet újra, meg újra elolvastam. Megvan bennem az a gyengeség, édes lelkem öcsém, hogy engem a szép és nemes cselekedet, ha másban látom, vagy ha csak hallom is azt, egész a sírásig megindít.” Ha a baráti kör terve sikerül, *„nem élünk hiába a világon”.* „Azt írja Kend, édes lelkem öcsém, hogy amit én itt szabad hegyen magasan gondolok, azt ott a rab völgyben végrehajtani nem lehet”. De próbálni kell azért! A pedagógia-professorra azt írta István is, hogy *„ha török-szakad, meg kell lenni”.* Jó lesz e célra a zsoldárok kiadásából származó jövedelem is, de miért nem mernek aláírást kibocsátani? Az angol így visz ki száz, és száz nemes célt. Ott Szászországban is ezt a módszert követik az éhínség enyhítésére. Ha egy Tisza 1000 forintot ad, aránylag nem tesz annyit, mint amennyit ők — Kerekesék — postaköltségre adnak. De még ők is kizsoranának valamit. Nyíltan kijelenti Kerekes, hogy ő szekulárista, de a papok ilendő fizetését és fényét ő is kívánja. „Senki sem örülne jobban, mint én, ha azt látnám, hogy a mi kálvinista püspökünk hatlovas hintón, inasokkal jár. De mikor lesz ez édes öcsém? Így remélhetnének pedig, hogy a diétán is talán valaha a mi püspökjeinknek is helyek lesz, s ez által vallásunk rangja a hazában egészen felemelődik”.

„Az az igyekezet, hogy B. püspök ne lehessen.”

igen szent. Ő a mostani krízis oka. A papi és professori hivatalt váasszák szét. A professorokat assessorságra kellene méltatni, ne vénüljenek meg a subeliumon. Több egy professor látó köre, mint egy assessor falusi papnak.

„Miért kellene a tanítóknak szüntelen hátra-maradni, midőn tanítványaiknak megengedődik, hogy előre mehessenek, kiált fel önérettel. Micsoda rossz következtetések lehetnek annak, ha a professorok rangja alacsonyítódik... Ne azt nézzük, kik most a professorok, mert nem él egyik is csak százesztendeig is... A mostani professorok is — *egyét kivéven* — vagy nem hibásak, vagy ha igen, ez csak attól van, mert olyan szerencsétlenek, hogy *másra halgatnak. Csak ezt a mást lehetne nem tudom — hova tenni*. A deputatióban csak egy világi urakat gyűlölő pap lesz, értesülése szerint. Csak mellékdeputatio ne kerekedjék Sinaianusokkal!

Kitűnik aztán, hogy István is haragszik „néhány papi emberekre” s Kerekest is félti tőlük. Szó esik arról is, hogy „*B. mindent elkövet, hogy megsértett ambíciójáért bosszút állhasson*”, s mint a papi status mártírja, zűrzavart fog támasztani.

Megint eszébe jut a nősülés. „Csak csiklandós dolog a második lányt, Zsuzsikát kérni meg, Líziket is kár megszorítani”. Jó volna neki Lízi, de még ő nem kész ember. Tartsa addig felszinen az ő — Kerekes — emlékét a familiában.

Ezek után rátér — szinte megjéjvedve elkalandozásán — reformjavaslatai folytatására.

(Nagykőrös.) (Folytatjuk.) **Dr. Törös László.**

Külföld

Lipót belga trónörökösnek a protestáns Astrid hercegnővel kötött házassága katolikus egyházi megáldásban részesült ugyan (amíg protestáns részről nem), ámde, mivel a hercegnő nem volt hajlandó protestáns hitével szakítani, a katolikus egyházi szertartás nem volt teljes és inkább a „passiva assistentia”-hoz hasonlított, mint ezt maguk a belga katolikus lapok írják. Különbösen a jezsuita szellemű belga katolikus lapok azzal mondták el az eretnek hercegnőnek az Istenhozottat, hogy pontosan éppen a belga földre megérkezése napján, a múlt évi november hó 6-án indítottak meg egy csúnya támadást a maroknyi belga protestantizmus ellen. Egyáltalán nem tárgyi érvekkel hanem rágalomokkal és uszítással hadakoztak: szerintük Luthert gögje és érzékisége szakította el a római egyháztól, ami abból is nyilvánvaló, mert már a neve is „dögöt”, illetőleg „szajhát” („Luder”) jelent! „A protestánsoknak a hasuk az istenük s ők maguk nem egyebek, mint az Ūristen hizott disznai”. A protestantizmus elleni küzdelemre a jezsuita író többek között ezt a jótanácsot adja a katolikus híveknek: „Az öntudatos katolikusoknak azt tanácsoljuk, hogy vissza ne utasítsák a protestánsok által

vonatokon, utcasarkokon, sőt sokszor még a kath. templomok bejáratánál is tömegesen osztogatott Bibliákat, füzeteket, újságokat, — hanem inkább még kettőt is vegyenek belőlük s azután vigyék haza és tüstént hajtsák a tűzbe. A tűz a természetes rendeltetési helye ezeknek az iratoknak”. A tüzes páter elfelejti, hogy a Bibliának phoenix-madár természete van. Egyébként pedig a tanácsa igazán kitűnő: nagyon sok belga katolikus fog azokba a szorgalmasan összevásárolt eretnek írásokba már csak pusztán kíváncsiságból is belenézni, mielőtt tűzbedobná őket; a többit aztán majd elvégzi az Isten igéje, amely „nem tér hozzám üresen, hanem megcselekszi, amit akarok és szerencsés lesz ott, ahová küldöttem” — azt mondja a Seregeknek Ura. (És. 55: 11.)

A francia protestánsok már a háború első esztendejében megalakították legelőkelőbb tagjaikból és összes felekezeteik cooperálásával a maguk „franciabarátságot terjesztő bizottságát” (Comité Protestant des Amitiés Françaises), amely azóta hihetetlenül élénk propagandát folytat. A most megjelent évi beszámolóból meglátható, hogy a társaság két-három embere — református lelkészek — jóformán állandóan járja az európai és amerikai protestáns egyházakat és a franciabarát államokat, természetesen nemcsak a francia protestantizmus ügyét, hanem, magától értetődő mellékkövetkezményként, a francia világpolitika szempontjait is népszerűsítve. A Comité persze különös súlyt fektet a cseh és román barátságra, amelyet állandó és kölcsönös érintkezések útján erősítget. Ebben a beszámolóban is ott látható az arcképe a társaság volt alelnökének: Ernest Denis-nek (mh. 1920), annak a kitűnő francia református történettudós professzornak, aki külföldön egyik leglelkesebb támogatója volt a cseh nemzeti törekvéseknek s kinek a párisi *Institut des Etudes Slaves* falában a csehek hálájából fölállított emléktáblája „Palacky folytatójának, jogaink híres védelmezőjének” nevezi őt. A múlt év tavaszán is kéthetes előadó és barátkozó körutat tett a cseh és szlovák területen André Monod református lelkész. a társaság ügyvezető igazgatója. Ugyanezen társaság tevékenységének gyümölcse a francia protestánsoknak a görögkeleti románokkal való intenzív barátkozása: a múlt évi január hó 26-án Jorga Miklós, a híres oláh történész tartott előadást a párisi protestáns theologiai fakultáson, amelynek különben diszdzoktora is. — Mi pedig, holott a csonka hazában is több, mint kétszerannyian vagyunk, mint francia hittestvéreink, még annyira sem bírtunk jutni, hogy legalább egy angolnyelvű magyar protestáns híradót megjelentetnénk időnként. Alig helyrehozható mulasztások egész sora terhel bennünket e téren!

Seigneur Emiltől, a magyarbarát s annak idején összes magyar református theol. főiskoláinkon egy éven át tartózkodott francia lelkipásztortól magyarországi barátai most kapták az első levelet Maré-ból, az újkaledoniai Loyaltyszigetek (francia Oceánia) egyikéről, ahová őt,

népes családjával együtt, a misszionárius dicsőséges és kockázatos szent hivatásába szólította el, kicsiny északfranciaországi parókiájáról, az aratásnak Ura. A levél 1926 december hó 10-én kelt és f. é. február hó 7-én érkezett meg s érdekesnél-érdekesebb részleteket tartalmaz. Hajója a múlt év június hó 5-én indult el Marseille-ből és július hó 14-én érkezett meg Tahitibe. Az akkor az egész földtekén uralkodott abnormisidőjárást jellemzi az a tapasztalatuk, hogy amikor az Egyenlítőn keresztülhaladtak, nagy hideg volt és fáztak!! Nem kerülhettek ki egy másik világba: az influenzajárványt sem, amely már akkor az egész szigetvilágban uralkodott. Tahitiből Numeába hajóztott át, ahol akkor már a 3000 főnyi lakosságból 60-an haltak meg influenzában. Numeából ment át aztán működése helyére, Maré szigetére. Az egyik első dolog, amit meg kellett tanulnia, az ott még javában dúló *bélpoklosságban* szenvedő szegény bennszülöttek orvosi kezelése volt. Rengeteg viszontagságon ment át, amíg végre október hó 21-én családjával együtt állandó otthonba juthatott. Helyzetét mindenestre könnyíti az, hogy az evangéliumi keresztyénség ezeken a szigeteken már 84 éve otthonos: a lelki és egyházi munkát nagyobbrészt bennszülött lelkipásztorok végzik, a francia misszionárius föladata inkább ezek képzésében, irányításában, inspirálásában áll. Van a bennszülöttek számára lelkészképzőintézet is, amelynek növendékei azonban csak heti 3 délelőtti tudnak iskolába járni, egyébkor élelmüket kell megkeresniök a rendkívül sovány, köves, ekével meg sem dolgozható földeken való nehéz munkával. A Seigneur egyik bennszülött iskolatanítója, Bulango, a legelőkelőbb emberek egyike, akit a múlt év elején kormányzónak akartak megtenni, de ő inkább választotta az Isten országát szolgálatát. — A magyar testvérekre ott is szeretettel gondoló barátunk legyen hű imádságaink tárgya. Azok számára, akik a misszió magyar barátai közül levelezésbe óhajtanának lépni vele, álljon itt a címe: Monsieur Fmile Seigneur, mission protestante, Maré, Iles Loyalty, Nouvelle Calédonie, Océanie Française. A francián kívül az angol és a magyar levelet is megérti. ii.

Irodalom

Fiers Elek: Isten pénzügyei. Egy lelkipásztor naplójából. Budapest. A „Szövének” kiadása. 1927. Kis 8° 64 lap. Ez a kis könyv nem regény s mégis alig lesz olyan olvasója, aki letenné a kezéből, mielőtt az utolsó lapjára eljutna s aztán — ne kezdené megint elülről. Nem is prédikációk gyűjteménye s mégis, nagyon sokan lesznek vele úgy, mint e sorok írója, aki már könyv nélkül tudja egyes passzusait (amit pedig a saját szerény írásaival nem igen szokott megcselekedni még akkor sem, amikor illenék). Nagyon egyszerű stílusa van e kis könyv

minden magasabb irodalmi kompozícióról lemondó (igazán csak) jegyzeteinek s nagyon sokszor mégis érzünk benne valami egészen lenyűgöző és igen magasrendű irodalmiságot és szónoki erőt. A szerzőnek eszeágában sincsen a kiindulópontul fölvetett bibliai igéknek akár tudományos, akár gyakorlati exegesisét adni — s mégis a magyar irodalomban nem igen található ezeknél hatalmasabb erejű biblia-magyarázatok. Miért van mindez? Azért, mert itt egy az Isten lelkétől megragadott ember *tapasztalatai* beszélnek az Isten igéjének gyakorlatilag megbizonyult igazságáról; mert itt egy lelkipásztor nem arról beszél, amit ő tett vagy mondott, hanem arról, amit neki ajándékozott és általa cselekedett az Úr. — Itt az van elmondva a tények legigazabb nyelvén, hogy *az Isten hogyan gondolkodik a pénzről s ennél fogva az Isten gyermekeinek hogyan kell azzal bánniök.* Azt kiáltja ez a kis könyv, hogy keresztyén embernek csak egyféle magatartása lehet a pénzzel szemben: *a sáfárság.* Ha mindenünk, akkor a pénzünk is — akár kevés, akár sok — egyedül az Istené; az ő ajándéka, tehát az ő tulajdona is; ennek az elismerésére és megbizonyítására pedig gyakorlatilag csak egyetlenegy út van: a rendszeres és következetes áldozat (tehát nem az esetenkénti alamizsna) az Isten országa céljára, amelynek a pénz fölhasználása bármely más, világi szempontból legtisztességesebb és legjogosultabb céljával szemben is föltétlen elsőbbsége van. És Isten annak, aki ezt egyszer vállalta és állandóan gyakorolja, a csodálatos tények kifogyhatatlan sorozatában mutatja meg a maga hűségét és a saját ígéretei mellé lekötöleztet voltát. Itt a szerző olyan tényeket sorakoztat föl és olyan állításokat kockáztat meg, amelyeket könnyen, sőt veszedelmesen félreérthet mindenki, aki nem veszi egészen komolyan azt a tényt, hogy mindezen tények és állítások mögött egy bizonyosságtevő élet egész ereje áll — s amelyeket szükségképpen kételkedve fog fogadni mindenki, aki maga meg nem próbálta. Azt hiszem, a Fiers Elek könyve nyomán nagyon sokan fognak kedvet kapni, hogy megpróbálják s hogy a szerzővel s mindnyájunkkal, kik őt becsüljük, szeretjük, vele együtt érzünk és egyetértünk, imádkozó és munkaközösségben együtt haladjanak az Isten titkai felé. Ami e vonatkozásban ezt is jelenti: a magyar református egyház megújhodása felé.

„A Mester jelleme” harmadik kiadása. Szövének-kiadóvállalat, Budapest. A Fosdick világhírű bibliai kalauzáinak ez az időrendben legelseje 12 év óta szolgálja már a magyar lélek s különösen a magyar főiskolai ifjúság evangéliumi ébredését. Hogy most harmadik kiadásban kerül már forgalomba, ennél a ténynél nem kell különb bizonyíték arra, hogy csakugyan szükséges és hasznos feladatot teljesít. A szerzőről hazájában, Északamerikában, na-

gyon különbözőképpen gondolkoznak a protestáns egyházi körök s az „igazhitűsége” körül lezajlott hatalmas vitának egy-két fáradt hulláma mihozzánk is eljutott. Mi nem tehetünk jobbat, minthogy a Fosdick „kálvinista orthodoxiájában” kételkedőket feleletért legelsősorban magukhoz a Fosdick könyveihez utaljuk. A magunk véleményét senkire sem akarjuk ráerőszakolni — alkosson róla véleményt önálló tanulmányozás alapján ki-ki magának —, de ennyit ez alkalommal el kell mondanunk belőle: Fosdickot szorosabb, konfesszionális értelemben mi sem tartjuk „kálvinistának”, de egész szellemiségéből mégis a kálvinizmus legnemesebb inspirációit érezzük művei tanulmányozása közben sugározni. (A magyarra még le nem fordított „The meaning of Service”-ből sok tekintetben még inkább, mint többi kalauzaiból.) Nem alkalmas arra, hogy a kálvini keresztyénség legcentrálisabb igazságaiba elmélyítsen, — de páratlanul alkalmas arra, hogy megismertessen azok periferikus vetületeivel segítségül ellenállhatatlan indításokat adjon a központ felé. Ragyogó becsületességgel, végtelenül gazdag szellemmel és tudással, föltétlen, szent komolysággal vezet a Szentek Szentének küszöbéig — és ott *nem mondja azt, hogy nincsen tovább*, sőt szinte kiáltja az ellenkezőt, csak éppen a vezetést kész átadni másnak. Mindebből pedig szerény nézetünk szerint az következik, hogy aki a Fosdick vezetésére bizza magát a Biblia tanulmányozásában, az ezzel csak akkor követ el hibát kálvinista szempontból, ha az ő magyarázatait *utolsó szónak*, nem pedig *bevezetésnek* fogja föl. No meg akkor, hogyha van már kezügyben egy a Fosdick minden írói, theologusi és exegetai erényével ékeskedő vagy azokat éppen felülmuló, konfesszionális kálvinista alapon íródott bibliai kalauz is — és ő ennek ellenére is Fosdickhoz ragaszkodik. Amíg azonban a *kálvinista Anti-Fosdick* akár magyar eredetiben, akár fordításban elő nem áll, Fosdick Harry Emerson még nagyon sok magyar református léleknek lesz — és méltán lesz — Krisztushoz vezérlő mestere.

ri.

Halottaink

Id. Kur Géza, kulcsodi református lelkész, életének 67-ik évében hosszas és súlyos szenvedés után elhunyt. Negyvenöt esztendőn át működött egyházunk szolgálatában, 38 évig a kulcsodi gyülekezetben. A nemes harcot megharcolta, futását elvégezte... Aldott legyen emlékezte!

Különfélék

Gróf Degenfeld József, egyházkerületi főgondnokunk, a jól sikerült operációja után február 19-én érkezett haza Budapestről Debre-

cenbe. Fogadására a debreceni református egyházi és világi társadalom vezetői jelentek meg, mintegy száz főnyi küldöttséget képezve. — Degenfeld grófot dr. Baltazár Dezső püspök üdvözölte s kifejezte az egyháznak gróf Degenfeld főgondnok felgyógyulása felett érzett örömeit. A város nevében dr. Magoss György polgármester mondott üdvözlő szavakat.

Egyházkerületi bírósági ülés volt február 23-án. A tárgyalást gróf Degenfeld József egyházkerületi főgondnok vezette, aki az egész napon át tartott tárgyaláson semmi nyomát sem mutatta a kiállott hosszú betegségnek. A bíróság két közigazgatási peres ügyön kívül két fegyelmi és egy lelkészválasztási ügyet tárgyal. Domokos, volt hajdúszoboszlói tanító perújítási kérelmének nem adtak helyet; Vargha Péter volt székelyi, legutóbb tiszaföldvári helyettes lelkészre az V. t.-c. 35. § e) pontja szerinti büntetést szabták ki; a tiszaföldvári lelkészválasztást megerősítették, de nem az ott folyt korteskedés feletti megütközés nélkül. Előadók Török Imre esperes, Szele György, dr. Dóczi Imre és dr. Kun Béla egyházkerületi tanácsbírák voltak.

Hatvan milliót meghalad az az összeg, amely előfizetési és hirdetési díjban lapunk követeléséből hátralékban van. A hátralékosok névsorában szerepelnek igen tekintélyes és nagy vagyonú egyházak is. Talán mégis be kellene látni mindenkinek, hogy e lapot nem vállalkozói kedv tartja fenn, amely várt nyereséggel szemben veszteségnek is elébe nézhet, hanem közszükséglet vélt kielégíthetése, amelyet legilletékesebb fórumon nagy biztatással hangsúlyoztak.

A debreceni református főiskola nagykönyvtára megvételre keresi a Debreceni Protestáns Lap 1907. évi teljes folyamát. Szíves ajánlatok az eladási ár pontos megjelölésével a nevezett könyvtár igazgatóságához küldendők.

A debreceni Kálvinisták Templomegyesületének irodalmi délutánokat rendező szakosztálya február hó 23-án fél 6 órai kezdettel a Kollégium dísztermében magas nivójú irodalmi délutánt rendezett. Előadást tartott a finnekről dr. Maday Gyula, képviselő. Közreműködött a Mácsai Dalkör is, valamint Bergmanné Wolf Gitta ének. Csürös Ferike szavallatokkal.

A Népszerű Főiskola újra megkezdette február 21-én sorozatos előadását. Az első előadást dr. Darkó Jenő egyetemi tanár, a tanfolyam elnöke tartotta.

Vallásos-estélyek Debrecenben. Szépen sikerült vallásos-estélyek voltak febr. 20-án az Ispotály-templomban és a csapókerti imaházban. Az Ispotály-templomban imádkozott és bibliát olvasott Nagy Sándor segédlelkész, prédikált dr. Révész Imre, felolvasást tartott Szabó István tanító, énekszámokkal közreműködtek Debreczeni Kató és Nagygyörgy Sándor. Utóimát Molnár Ferenc lelkész mondott. A csapókerti

imaházban a theologus ifjúság rendezett vallásos délutánt szavalatok, felolvasás, ének és bibliamagyarázattal.

A Csokonai-kör február 21-én, este 8 órakor a református főgimnázium tornatermében szépen sikerült estélyt rendezett, melyen közreműködtek Csathó Kálmán és felesége. Megnyitó beszédet dr. Körösi Kálmán tartott, énekelt a kollégiumi Kántus is Thuróczy László vezetésével.

Káromkodásért öt napi elzárásra ítélték Debrecenben egy napszámos embert. Ha komolyan fogják venni — amint kell — a miniszteri rendeletet, itt bizony sok ember juthat erre a sorsra, míg lassan rájönnek, hogy mégis kellemetlenebb a dutyiban ülni, mint az ocsmány beszédétől tartózkodni.

A Konvent tavaszi ülései. Az Egyetemes Konvent 1927. évi rendes ülését május hó 4-re és a következő napjaira hívta össze. Május 5-én délelőtt konventi rendkívüli bírósági, ugyanaznap délutánján pedig rendes bírósági gyűlés tartatik.

Új szeretetintézmény Derecskén. Vadon Béla lelképásztor kezdeményezésére Derecskén egy új szeretet-akció nyílt meg: „szeretetskonyha” néven. Azok a szegény iskolás gyermekek, akik a nagy távolság miatt délben nem mehetnek haza és reggeltől késő délutánig leginkább csak száraz kenyéren tengődnek, mindennap izletes és bőséges ebédet kapnak az elemi iskolában. Naponta hatvan gyermek kap ebédet, ezek közül 17 százalék a r. kath. elemi iskola növendéke, holott a község lakosainak csak 9 százaléka katolikus.

A zombori református egyház is a budapesti új istentiszteleti sorrendet vezette be.

A kecskeméti református gimnáziumban Búza Kiss János özvegye férje emlékére 400 pengős alapítványt létesített a gyorsirás tanfolyamon legjobban kiváló két tanuló jutalmazására.

Az alkoholtilalmat 150 évi küzdelem után 1920-ban szavazta meg Amerika. Négy év alatt

a tudóvész megbetegedések száma csökkent 52 százalékkal. A takarékbetétek 400 százalékkal gyarapodtak. Az általános jólét nőtt, a kis lakások építése megindult. Hazánkban is igen üdvös lenne az alkohol kérdésével az illetékeseknek komolyan foglalkozni.

Jókedvű adakozó. Dr. Erődi Harrach Tihamér országgyűlési képviselő Vezsenyben 10 szegény iskolás gyermek részére küldött teljes öltözet ruhát.

Vallásos-estély volt a Kollégium dísztermében február 25-én. Előadást tartott Nagy István diakonissza intézeti vezető-lelkész a diakonissza ügyről, diakonissza testvérek pedig a gyülekezetéről szözltek. Az estély műsorát szavalat és énekszámok tették élénkké.

Debrecenben „Varróórát” szervez az I. (Csapó-utcai) parókiális kör, minden csütörtökön délután 5 órától 7-ig a leányuccai iskolateremben. — A varró-órákon résztvevők finom kézimunkára tanítatnak, másfelől gondoskodás történik megfelelő, komoly lelki táplálékról is.

Madarász Adorján képviselő figyelmébe ajánlta a belügyminiszternek, hogy az erkölcs-védelmi rendelkezések keretében az érzéki táncok ellen is intézkedéseket kellene tenni. Ideje volna!

Tandíj a moszkvai iskolákban. Moszkvában számos iskolát, vagy iskolacsoportot létesítettek. A tandíjat a szülők jövedelméhez mérten állapították meg. Ha a szülők havi jövedelme 70 rubelnél kevesebb, tandíjat nem fizetnek; 100 rubel után 1, 150-ig 3, 200-ig 8 rubel a tandíj havonta. Minden iskola mellett bizottság van, melynek jogában áll a tandíjat csökkenteni, vagy emelni.

A pápai református egyház presbiteriuma február 18-án tartott gyűlésében egyhangúlag elhatározta, hogy dr. Antal Géza püspököt meghívja a most felállított és a vallás- és közoktatásügyi miniszter által elismert püspök-lelkészi állásra.

NEM REKLÁM, HANEM VALÓSÁG

TELEFON:
13-35.

36-52

hogy dús választékban gyönyörű szabású férfi- és fiú ruhák olcsó árban a

TELEFON:
13-35.

MAGYAR RUHAIPAR

DEBRECEN LEGNAGYOBB FÉRFI ÉS FIÚ RUHAÁRÚHÁZÁBAN

PIAC-UTCA II. SZ. (közvetlen a Bika-szálló alatt) szerezhetők be.

A **Közegészségügyi egyesület** debreceni csoportja február hó 25-én rendezte szokásos előadását. Előadó Thurzó Jenő dr. idegklinikai tanársegéd, az elme- és idegbaj megelőzéséről tartott értékes előadást.

Pályázat.

Besenyőd község (Szabolcs megye) pályázatot hirdet a lemondás folytán megüresedett kántortanítói állásra. Javadalom: lakás melléképületekkel és 2 hold kerttel, 20 mm. rozs egyháztól, készpénz 30 ak., 200 négyszögöl szőlőföld, 5½ hold szántó 1200 négyszögölével, temetési stóla hatévi átlagban 33 ak., ismétlőiskolai oktatásért 40 ak., minden újév első napján egyháztól 2 ak. Ház és földadó felét egyház fizeti. Kötelessége: III—VI. vegyesosztály és ismétlőiskola tanítása, kántori teendők ellátása, énekkar vezetése s féljövdelem mellett faiskola rendszeres kezelése. Pályázati határidő március 10, énekpróba ugyanekkor. Útiköltség nem térített meg. Felszerelt kérvények **Varga Károly** iskolaszéki elnök címére küldendők. Allás azonnal elfoglalandó. Besenyőd, 1927 február 21.

Takarékpénztári csekkszámia 43,916.

A szerkesztésért és kiadásért felelős a laptulajdonos:
Dr. KUN BÉLA.

FONCIÈRE ÁLTALÁNOS BIZTOSÍTÓ INTÉZET

DEBRECENI VEZÉRÜGYNÖKSÉGE

úgyis mint a TISZÁNTULI REF. EGYHÁZKERÜLET
HIVATALOSAN SZERZŐDÖTT biztosító intézete.

ELFOGAD:

tűz-, jég-, baleset-, szavatossági-, betörésszerűség-, szállitmány- és élet-biztosításokat a legelőnyösebb feltételek mellett.

45—52

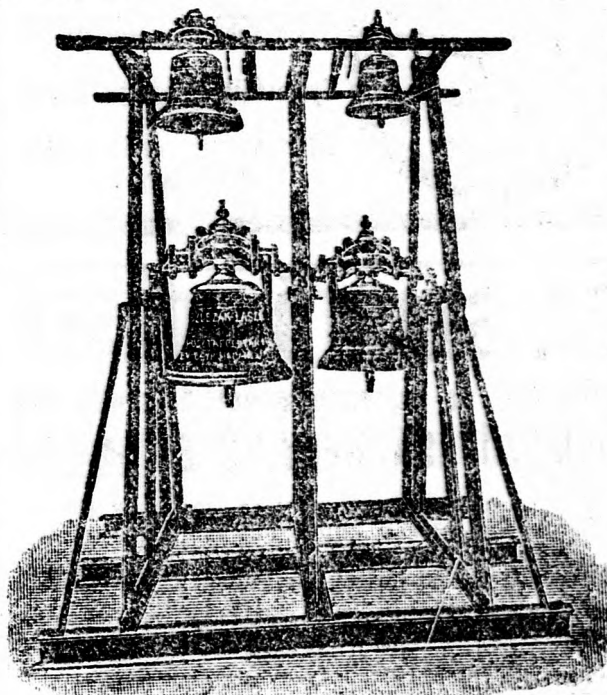
Le'készeknek, tanároknak, tanítóknak, presbitereknek és egyháztalagoknak a főtiszteletű és méltóságos egyházkerületi E nőkségei történt megálapodás alapján külön kedvezmények.

Debrecen, Piac-u. 61. sz., II. emelet.

SZLEZÁK LÁSZLÓ

harang-ércöntöde, harangfelszerelés és haranglábgyár
BUDAPEST, VI, FRANGEÁN-UTCA 77. SZ.

(Saját házában). A nyugati pályaudvartól induló BUR. vasúti „ÖR-HÁZ” megállóhely A) B) C) J) kocsikkal. Telefon: Lipót 813—63.

Az 1900. évi párizsi világ-, 1921. és 1923. évi vas- és gépipari kiállításon aranyéremmel kitüntetve. Számos egyházi elismeréssel és az 1925. Orsz. Kézművesipari Társulat versenyein a m. kir. kerm. díszoklevelével kitüntetve és az 1926. évi kézműipari kiállításon a m. kir. kormány által díszoklevellel kitüntetve.

FITTLER SÁNDOR

orgona és harmónium gyára
Pesterzsébet, Határ-ut 20.

Készít:

Új Orgonákat,
Orgonasípokat,

iskolai és templomi
Harmóniumokat.

Javítások gyorsan, szakszerűen mérsékelt árákért
Árjegyzék ésköltségvetés díjtalan

ALAPÍTTATOTT 1910-BEN

„DANKÓ” Temetkezési Vállalat

(Tulajdonos: EKLI JÓZSEF.)

DEBRECEN,
KOSSUTH-U. 6. SZÁM.

Telefon: nappal 322.

Telefon: éjjel 66. sz.

M. kir. Tisza István tudományegyetemi klinikák, Állami gyermekmenhely, Honvédkórház, Református apolda, Debrecen szabad királyi város szállítója.

TELEP ÉS KOPORSÓGYÁR: DOMB-UTCA 16. SZ.,
hol éjjel is a gyászoló közönség rendelkezésére állunk.

Olcsó árak. ♦ Szolid kiszolgálás. ♦ Előnyös fizetési feltételek. ♦ Temetéseket vidéken is vállalunk.

Debreczeni István
órásmester
Debrecen, Péterfia-u. 8.

Speciális órák javítása
Mindennemű órák raktára.

IFJ. SZÁNTÓ JÓZSEF

papi-, úri- és egyenruhakészítő szabó cég
HÓDMEZŐVÁSÁRHELY, FŐTÉR (SARJÁT HÁZ)

Számos elismerőlevél művészi, jó munkáért.
Éremkitüntetések különböző kiállításokról.

Legcél szerűbb ajándék lelkész urak részére a palást.

Cégem eddig 5000 palástot szállított a munkáért a legnagyobb haszon és jutalom az elismerőlevelek voltak. Kérem a négyesületek hasonló ajándékrendeléseit.

Tisztelettel IFJ. SZÁNTÓ JÓZSEF, az „ORLE” szabója.

T. SZÁNTÓ JÓZSEF úrnak
HÓDMEZŐVÁSÁRHELY.

Ref. egyházközségünk előjárósága fiatal s.-lelkészünket, ki ideiglenes kiküldetésének ideje alatt a hívek szeretetét nagy mértékben megnyerte, közelebbi eltávozásakor emlékül egy papi palásttal akarja megajándékozni. Az egyházi lapokból értesültünk, hogy uraságod ref. papi díszruhák és palástok szolid kiállításával a lelkészek tetszését és meglegedését vívta ki. Ezért felkérem, szíveskedjék engemet lehetőleg postafordultával értesíteni, körül-belül 100 korona elegendő volna-e egy szebb palástért. Még csak arra kérem, szíveskedjék figyelembe venni, hogy a palásttal egy jeles képzettségű, nemes ambíciójú, általánosan kedvelt kezdő fiatal pap érdemeit óhajtuk jutalmazni. Vagyis inkább ezzel is arra serkenteni, hogy magát tovább képezze, fejlessze. Éppen azért óhajtanók, hogy az ilyen ajándéktárgynak alkalmas legyen úgy minőség, mint kiállítás tekintetében.

Besztercén (Erdély) 1909 szept. 15-én.

Szíves üdvözléssel: Ráduly János, presbiter.

T. SZÁNTÓ JÓZSEF úrnak
HÓDMEZŐVÁSÁRHELY.

Készséggel sietek kijelenteni, hogy az Ön által szállított palásttal ifjú lelkészünknek nagy örömet szereztem.

Fogadja szép munkájáért az előjáróság teljes elismerését.
Tisztelettel. Ráduly János, presbiter.

T. SZÁNTÓ JÓZSEF szabó mester úrnak
HÓDMEZŐVÁSÁRHELY.

Alulírott, Szántó József úrral egy papi reverendát készítettem és azzal meg vagyok elégedve.
Debrecen, 1909 ápr. 24.

Hazaftas tisztelettel: Eröss Lajos, ref. püspök

SESZTINA LAJOS

vasnagykereskedése
Debrecen.

Alapította 1819-ben Sesztina János.

A háztartás, mezőgazdaság és ipar körébe vágó
összes vasárú
állandó nagy raktára.
Telefon 6.

Debrecen város és a Tiszántúli ref. egyházker. könyvnyomda-vállalata.

MOST MEGJELENT egyházi, irodalmi újdonságok:

Hegyaljai Kiss Géza dr.: Lélek és élet. (Egyházi beszédek)	Pengő 6.—
Fiers Elek: Isten pénzügyei (Egy lelki- pásztor naplójából)	1-60
Ravasz László: Magyar bánat	1-20
Fosdick E. H.: A mester jelleme	2-56
Szigethy Ferenc: Szavalkönyv (Ifjúsági egyesületek, vasárnapi iskolák szá- mára: Vallásos, hazafias és egyéb ünnepélyes alkalmakra)	2.—
Szabó Imre: Mi atyánk (Tíz meditáció)	1-28
Sylvester bibliai kézikönyv I. kötet	2-40
„ „ „ II. „	2-40
„ „ „ III. „	2-40
Révész Imre: Mennyei nászadal	2.—
Andrássy Kálmán: Szenvedéstől a diadalomig. (Kiadta: Kiss Ferenc)	2-40
Andrássy Kálmán: Bibliamagyarázat	4.—
Enyedy Andor: Nekem élet a Krisztus	5-60
Musnai László: János evangéliumának és leveleinek magyarázata	4-80

Legszebb konfirmációi ajándék

Dr. Erdős Károly: Az én vallásom című kis könyvecske, kötve	Pengő —-56
Dr. Erdős Károly: Fohászok. (Kivonat „Az én vallásom” c. könyvecskeből)	—-12
Méliusz kis könyvtár I—X. füzet, minde- nik különálló, a 10 füzet együtt	3-60
Konfirmációi emléklap, kicsi	—04
„ nagy	—12
„ anyakönyv, 1 ív	—32
„ anyakönyvi kivonat	—06
Nagy István: Konfirmációi káté	—20
Soltész János: Konfirmációi káté	—40

Március tizenötödikére

alkalmas szavalatok és hazafias
szindarabok nagy választékban
kaphatók a

„MÉLIUSZ”

könyv-, papír-, írószer- és
zeneműkereskedésben

Debrecen, Ferenc József-út 26.

TELEFON: 2-70.

Postai megrendelések azonnal expedíáltnak.